

Rijksvastgoedbedrijf
*Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties*

Datum

11 december 2019

Versie

1.0

Advies Rijksbouwmeester

Renovatie Binnenhof

Motivering architectenkeuze Tweede Kamer

Inhoud

Inleiding	3
1. Opgave	4
<i>Aanleiding</i>	4
<i>Randvoorwaarden</i>	4
<i>Doelstelling</i>	4
2. Werkwijze	5
3. Uitgangspunten	6
<i>Passend op visie en werkwijze Tweede Kamer</i>	6
<i>Juiste architect op juiste gebouw</i>	6
<i>Evenwichtige verdeling</i>	6
4. Criteria	7
<i>Vaardigheid</i>	7
<i>Ervaring</i>	7
<i>Omvang</i>	7
<i>Randvoorwaarden</i>	7
5. Architectenkeuze	8
<i>Gebouw N</i>	8
<i>Gebouw H</i>	9
<i>Gebouw A + B</i>	9
<i>Gebouw C + K</i>	10
<i>Gebouw J</i>	10
<i>Parkeergarage</i>	10
Bijlagen	11

Inleiding

De opdrachten met betrekking tot de renovatie van het Binnenhofcomplex en de tijdelijke huisvesting van de gebruikers van het Binnenhofcomplex zijn met het besluit van de Minister voor Wonen en Rijksdienst van 3 november 2016, nummer 2016-0000688347, geheim verklaard (Staatscourant 2016,59812). Dit heeft onder meer tot gevolg dat werkzaamheden voor de renovatie door het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) aan een of meer partijen worden opgedragen zonder dat een aanbestedingsprocedure wordt gevolgd. Opdrachten aan een geselecteerde partij worden verstrekt als de aangeboden prijs marktconform is en de prijs-kwaliteitverhouding van de aanbieding goed is (zie kamerstuk 34293, nr. 31). Dit geldt ook voor het verstrekken van opdrachten aan architecten. De Rijksbouwmeester adviseert bij de keuze van de architecten, die hierbij gebruik maakt van een brede keuzecommissie (zie hoofdstuk 2). Voorafgaand aan de opdrachtverstrekking aan de architecten wordt de keuze gemotiveerd en schriftelijk vastgelegd. In dit document wordt de keuze voor de architecten gemotiveerd.

De voorliggende architectenkeuze betreft een wijziging ten opzichte van de architectenkeuze die in een eerder stadium van de planvorming voor de renovatie is vastgesteld. De aanleiding voor deze wijziging is het beëindigen van de overeenkomst met O.M.A, zoals toegelicht in de brief aan de Kamer van de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (nu minister) d.d. 3 september 2019 (zie bijlagen). Hierbij is ook het contract beëindigd met architectenbureau Fritz en WDJ Architecten, die onder het contract van O.M.A. waren gekozen als restauratie architecten.

1. Opgave

Aanleiding

Het Binnenhof, het monumentale complex waarvan de oudste delen acht eeuwen geleden zijn gebouwd, is het hart van de Nederlandse politiek en voortdurend in bedrijf. Sinds de laatste grote renovatie van de Tweede Kamer in 1992 zijn er tal van grote en kleine bouwkundige gebreken ontstaan, zoals houtrot, lekkende daken, vochtige kelders, roestende gevelankers en betonrot. Ook hebben de meeste installatietechnische elementen, zoals de elektra-, klimaat-, ICT- en transportvoorzieningen, het einde van hun levensduur bereikt. Bovendien is de brandveiligheid van de monumentale complexdelen naar de huidige maatstaven onvoldoende en moet asbest uit het Binnenhofcomplex worden verwijderd. De huidige gebreken zijn de belangrijkste aanleiding voor de renovatie van het Binnenhofcomplex. Tegelijkertijd worden tijdens de renovatie enkele functionele verbeteringen gerealiseerd om het complex geschikt te maken voor de fors toegenomen gebruikintensiteit.

Ook wordt de flexibiliteit van het complex naar aanleiding van de veranderlijke politieke verhoudingen en fractiesamenstellingen voortdurend op de proef gesteld. Deze dynamiek heeft ertoe geleid dat bijvoorbeeld de entrees, de logistiek, het type en aantal gebruikruimten, de beveiligingszones en de oriëntatie in de gebouwen onvoldoende aansluiten op het gewenste gebruik van het complex.

Randvoorwaarden

Voor de renovatie is een aantal randvoorwaarden vastgesteld:

- Soberheid en doelmatigheid zijn consequent het kritisch uitgangspunt;
- Het huidige aantal vierkante meters per gebruiker (EK, TK, RvS en AZ) blijft in beginsel ongewijzigd;
- Het bestaande complexvolume wordt in beginsel niet uitgebreid;
- De omgevingswaarde en monumentwaarde van het Binnenhofcomplex moeten ten minste in stand blijven;
- Restauraties die niet noodzakelijk zijn voor het in stand houden van de monumentale waarden zijn geen onderdeel van de reikwijdte van het project;
- Het project wordt binnen het budget (max. €475 mln., prijspeil 2015, inclusief btw en de kosten voor de tijdelijke huisvesting) gerealiseerd;
- Het project wordt binnen de vastgestelde planning afgerond.

Doelstelling

Het doel is om het complex een comfortabele, gezonde en veilige werkomgeving te laten zijn voor iedereen die er werkt en op bezoek komt. Bovendien moet het vierentwintig uur per dag en zeven dagen per week geschikt zijn voor ongestoord en effectief gebruik. Daarom moet het complex:

- Vrij zijn van de huidige bouwkundige en technische gebreken;
- Minimaal voldoen aan de geldende wet- en regelgeving;
- Asbestschoon zijn;
- Aansluiten op de gewenste functionaliteit;
- Voor een periode van minimaal vijftientig jaar bestand zijn tegen grootschalige bouwkundige, installatietechnische en conserverende ingrepen na de oplevering in 2025;
- Na een gebruikperiode van vijftientig jaar bestand zijn tegen een grootschalige renovatie die het elders onderbrengen van de gebruikers opnieuw noodzakelijk maakt;
- Effectief gemeenschappelijk gebruik van (technische) ruimten voor de verschillende gebruikers waar gewenst mogelijk maken.

Bron: Definitiedocument d.d. oktober 2017.

2. Werkwijze

De werkwijze waarmee de, in dit document gemotiveerde, architectenkeuze is gemaakt, is als volgt:

1. Eerst zijn in een keuzecommissie van het RVB (bestaande uit o.a. vertegenwoordiging van het projectmanagement, architecten van het RVB, adviseurs monumenten en architectuur van het atelier Rijksbouwmeester en de Rijksbouwmeester zelf) verschillende demarcatiemodellen besproken waarmee aan het complex zou kunnen worden ontworpen. Hierbij is gekozen voor een model waarin het Tweede Kamercomplex wordt opgedeeld in deelprojecten (zie ook hoofdstuk 3). Hierdoor kan in een beperkte doorlooptijd met voldoende ontwerpkracht en slagvaardigheid worden ontworpen aan het complex dat bestaat uit een veelheid aan type gebouwen. De opdeling gaat uit van maatwerk per deelproject en een evenwichtige verdeling tussen de verschillende deelprojectarchitecten.
2. Vervolgens is gebruik gemaakt van de, in 2016 voor de oorspronkelijke architectenkeuze, opgestelde longlist waarin een brede selectie aan architecten is voorgesteld aan de hand van criteria. Deze longlist is kritisch beschouwd en aangevuld waar noodzakelijk. De longlist is in overleg per deelproject teruggebracht tot een shortlist of keuze, passend op de specifieke opgaven per deelproject.
3. Voorstellen tot een definitieve architectenkeuze zijn daarna voorgelegd aan de Bouwbegeleidingscommissie en het Presidium van de Tweede Kamer (zie bijlagen voor de presentatie aan het Presidium d.d. 30 oktober 2019).
4. In de Kamerbrief van 8 november 2019 (zie bijlagen) is de Kamer door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties medegedeeld dat het Presidium als vertegenwoordiger van de gebruiker (Tweede Kamer) zich kan vinden in de voordracht van de, in dit document gemotiveerde, architectenkeuze.

3. Uitgangspunten

Voor de architectenkeuze zijn primair de volgende uitgangspunten van belang:

Passend op visie en werkwijze Tweede Kamer

De Tweede Kamer hecht aan een sobere en doelmatige renovatie waarbij tekortkomingen worden verholpen, noodzakelijke aanpassingen worden gerealiseerd en onnodige ingrepen worden vermeden. Dit leidt tot het algemene uitgangspunt: behoud van de huidige huisvesting en werkwijze van de Tweede Kamer, aanpassingen alleen daar waar functioneel of technisch noodzakelijk met respect voor monumentale waarden en uitstraling in interieur en exterieur.

Juiste architect op juiste gebouw

Het Tweede Kamercomplex bestaat uit een veelheid aan gebouwen van uiteenlopende jaartallen en een verscheidenheid aan architectuurstijlen. Op hoofdlijnen zijn drie onderdelen te onderscheiden:

- Nieuwbouw (N): primair proces;
- Historische gebouwen (A, B, C, H, J, K): kantoorvelden en representatieve zalen;
- Facilitair (parkeergarage): stalling

Om tot een passend eindresultaat te komen is het van belang dat de expertises van de beoogde architecten aansluiten op het karakter van elk onderdeel. Deze aansluiting borgt twee belangrijke doelen, te weten:

- Een zorgvuldig ontwerp (maatwerk) in relatie tot het karakter van het complexdeel;
- Behoud en waar mogelijk herstel van de oorspronkelijke karakteristieken van de individuele gebouwen.

Evenwichtige verdeling

Door meerdere bureaus met passende expertises te laten werken aan het ontwerp, kan, binnen het kader van de beperkte doorlooptijd, tot passende planvorming worden gekomen.

4. Criteria

Op basis van de uitgangspunten voor de architectenkeuze (zie hoofdstuk 3) zijn er keuzecriteria bepaald. Deze keuzecriteria zijn gecategoriseerd in de vier punten: (1) de vaardigheid en (2) de ervaring van de architect, (3) de omvang van het architectenbureau en (4) enkele randvoorwaardelijke criteria.

Vaardigheid

Passend op visie Tweede Kamer

1. De adviseur heeft de vaardigheid om trefzekere architectonische interventies voor de beoogde onderdelen te ontwerpen waarbij ingetogenheid en contextgevoeligheid wordt betracht met respect voor bestaande (monumentale en/of culturele) waarden en uitstraling in interieur en exterieur.

Ervaring

Passend op karakteristiek complexdeel

2. De adviseur heeft passende ervaring voor de karakteristiek van het specifieke complexdeel.

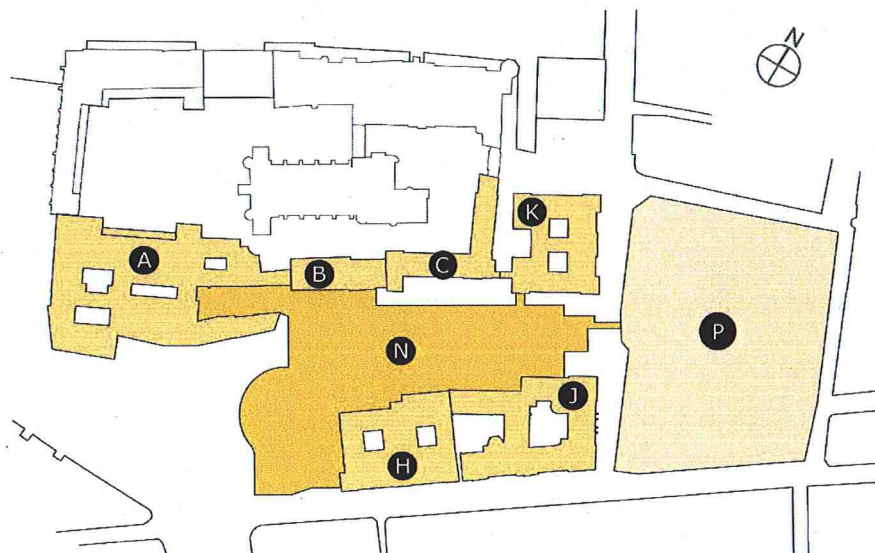
Omvang

3. De adviseur beschikt over voldoende medewerkers om zowel aan de voorliggende opgave als aan andere projecten te kunnen werken die tezamen de continuïteit van het bureau kunnen waarborgen.

Randvoorwaarden

4.
5. De adviseur beschikt over het vermogen en de wil om te werken met gerubriceerde informatie.

5. Architectenkeuze

Tweede Kamer (TK), deelprojecten:

- A Kortenhorstvleugel
- Nieuw Stadhoudelijk Kwartier
- Landsdrukkerij
- Pompgebouw
- Hofpoortgebouw
- Hofpoort
- B Comptoir-Generaal
- Schepelhuis
- Goudsmidskeurhuis
- C Uitbreiding voormalig ministerie van Koloniën
- H Voormalig Hotel Central
- J Voormalig ministerie van Justitie
- K Voormalig ministerie van Koloniën
- N Uitbreiding 1992
- P Parkeergarage

Overzicht deelprojecten Renovatie Binnenhof

N	Pi de Bruijn (De Architecten Cie)
H	Eric van Noord (De Architecten Cie) / Camiel Berns (Berns Architectuur)
A (VK)	Pi de Bruijn (De Architecten Cie, Voorzitterskwartier)
A + B	Janneke Bierman (Bierman Henket Architecten)
C + K	Sander Nelissen (WDJ Architecten)
J	Gijsbert van Hoogevest (Van Hoogevest Architecten)
P	Ramon Rugl (Arcadis)

Gebouw N

Architect: Pi de Bruijn (de Architecten Cie)

Criteria 1-2

In het herzien Programma van Eisen wordt met betrekking tot gebouw N expliciet gesteld dat de Kamerbewoners willen terugkeren op het Binnenhof zonder dat de look & feel van het gebouw wezenlijk is veranderd. De, met het gewijzigde Programma van Eisen vastgestelde, opgave stelt behoud van de huidige huisvesting en werkwijze als uitgangspunt. In relatie hiertoe heeft het de voorkeur om voor gebouw N de oorspronkelijk architect Pi de Bruijn te betrekken. Hij geniet het vertrouwen van de Tweede Kamer, is sinds de oplevering van gebouw N betrokken gebleven bij incidentele, maar zorgvuldige, wijzigingen en is op de hoogte van de ongeschreven tradities en protocollen die voor de Tweede Kamer en het primair proces van belang zijn. Pi de Bruijn heeft als oorspronkelijk architect passende ervaring die hij bovendien bevestigd met hedendaags werk als Edge Olympic in Amsterdam: een werkomgeving waar duurzaamheid en welzijn van de gebruikers uitgangspunt zijn voor het ontwerp.

Criteria 3-5

De adviseur heeft in een oriënterend gesprek met het projectmanagement aangegeven te kunnen en willen voldoen aan deze criteria.

Gebouw H

Architect: Eric van Noord (de Architecten Cie), Camiel Berns (Berns Architectuur)

Criteria 1-2

Gebouw H vormt op de begane grond programmatisch een geheel met gebouw N. De programmatische verdeling tussen beide complexdelen is nog in beweging. Om deze reden heeft het de voorkeur om voor gebouw N en H één bureau te vragen (de Architecten Cie). Tegelijkertijd resteren van gebouw H nog voldoende cultuurhistorische elementen (zoals de gevelmorfologie aan de Lange Poten en de gebouwstructuur) om de oorspronkelijke karakteristiek van het gebouw in art-deco stijl weer in beeld te brengen, waar noodzakelijke functionele en technische ingrepen dit mogelijk maken. Hiervoor is aanvullend een restauratie-architect gewenst die ervaren is in gebouwen uit een vergelijkbare bouwperiode als het voormalig Hotel Central. Met referenties als Vliegveld Ypenburg en de Derde Ambachtsschool te Den Haag beschikt Berns over de vaardigheid en ervaring om zowel op structuur- als bouwtechnisch niveau een waardevolle adviseur te zijn op het gebied van restauratie-techniek en cultuurhistorische waarde. Bovendien laat hij met zijn werk zien ingetogen en zorgvuldig werk na te streven waarbij de oorspronkelijke karakteristieken als uitgangspunt worden genomen. Ook wordt de opgave voor gebouw H als kans gezien om een jongere generatie restauratie-architecten als Berns kennis te laten maken met een complex werkveld als de renovatie van de Tweede Kamer.

Criteria 3-5

De adviseurs hebben beide in twee separate oriënterende gesprekken met het projectmanagement aangegeven te kunnen en willen voldoen aan deze criteria.

Gebouw A + B

Architect: Janneke Bierman (Bierman Henket Architecten)

Criteria 1-2

Gebouwen A en B bestaan uit een rijke verzameling van verschillende historische bouwdelen die bij elkaar een complex geheel vormen van uiteenlopende architectuurstijlen, vloerniveaus en uitmonsteringen. Het verweven van de installatietechniek in deze gebouwen en het ontwerpen van de noodzakelijk functionele ingrepen vraagt om de expertises van zowel een architect als restauratie-architect met een brede reikwijdte in architectuurstijlen en tegelijkertijd een grote mate van precisie. Het werk van Janneke Bierman (Bierman Henket Architecten) sluit hier goed op aan. Het museumkwartier te Den Bosch is zowel in exterieur (gevel) als interieur (stijlkamers) een passende referentie voor het Paleis (kernonderdeel van gebouw A). Haar ingrepen in bijvoorbeeld de Beurs van Berlage laten bovendien zien dat zij in staat is om met terughoudende en relatief kleine ingrepen, die zich in uitstraling goed verhouden tot het monument, een groot complex beter te laten functioneren. Beide projecten zijn bovendien een voorbeeld van de reikwijdte in architectuurstijlen waar het bureau ervaren in is.

Criteria 3-5

De adviseur heeft in een oriënterend gesprek met het projectmanagement aangegeven te kunnen en willen voldoen aan deze criteria.

Gebouw C + K

Architect: Sander Nelissen (WDJ Architecten)

Criteria 1-2

Gebouw K, waarvan gebouw C een latere uitbreiding is, is een, voor zijn tijd, vooruitstrevend modernistisch monument; zowel in uitstraling als in gebruik van technische innovaties. In de loop der jaren zijn veel van de oorspronkelijke karakteristieken van gebouw K aangetast of verloren gegaan. WDJA is in Nederland specialist in de revitalisatie van vroegmoderne gebouwen die behoren tot de nationale canon van de Nederlandse architectuur. Voorbeelden hiervan zijn Zonnestraal te Hilversum, de Openluchtschool te Amsterdam en Van Nelle te Rotterdam. WDJ Architecten heeft, onder andere met deze werken, aangetoond met een uitzonderlijke aandacht de oorspronkelijke waarden weer in beeld te kunnen brengen, alsook (terughoudende) interventies te kunnen plegen die de gebouwen een nieuwe functionele toekomst geven.

Criteria 3-5

De adviseur heeft in een oriënterend gesprek met het projectmanagement aangegeven te kunnen en willen voldoen aan deze criteria.

Gebouw J

Architect: Gijbert van Hoogevest (Van Hoogevest Architecten)

Criteria 1-2

Gebouw J is een van de meest intact zijnde rijksmonumenten van het Binnenhof. Ook hier is het inweven van techniek in het neogotische gebouw een grote uitdaging, maar zijn grotere functionele ingrepen niet noodzakelijk. Bij dit gebouw is het met name van belang dat de monumentwaarden behouden blijven en waar mogelijk worden versterkt waar technische ingrepen dit mogelijk maken. Met onder andere het Rijksmuseum als passende referentie laat Van Hoogevest overtuigend zien dat hij als restauratie-architect thuis is in gebouwen in neogotische stijl en bovendien bedreven is in het terughoudend en met respect voor de oorspronkelijke waarden inweven van de noodzakelijke (technische) ingrepen die het gebouw klaar maken voor de komende vijftig jaar.

Criteria 3-5

De adviseur heeft in een oriënterend gesprek met het projectmanagement aangegeven te kunnen en willen voldoen aan deze criteria.

Parkeergarage

Architect: Ramon Rugl (Arcadis)

Criteria 1-2

Arcadis is als partij reeds betrokken bij het Tweede Kamercomplex als adviseur

Ook heeft Arcadis ruime ervaring met het ontwerp van logistieke en facilitaire opgaven en beschikt het over passende referenties. Voorbeelden hiervan zijn Station Eindhoven Centraal en de fietsenstalling bij Amsterdam Centraal.

Criteria 3-5

De adviseur heeft in een oriënterend gesprek met het projectmanagement aangegeven te kunnen en willen voldoen aan deze criteria.

Bijlagen

- Presentatie Architectenkeuze aan Presidium Tweede Kamer, geïllustreerd, d.d. 30 oktober 2019.
- Kamerbrief Voortgang renovatie Binnenhof, d.d. 3 september 2019.
- Kamerbrief Voortgang renovatie Binnenhof, d.d. 8 november 2019.

Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Renovatie Binnenhof Architectenkeuze Tweede Kamer

Presentatie Presidium Tweede Kamer
30 Oktober 2019

Uitgangspunten architectenkeuze

Passend op visie en werkwijze Tweede Kamer

- Sober en doelmatig;
- Behoud uitstraling en werkwijze;
- Ingrepen alleen waar functioneel of technisch noodzakelijk;
- Ingrepen met respect voor monumentwaarden en omgeving.

Juiste architect op juiste gebouw

Het Tweede Kamercomplex bestaat uit een veelheid aan type gebouwen met verschillende architectuurstijlen en leeftijden. Deze veelheid vraagt om specifieke expertises die aansluiten op het karakter van elk complexdeel.

Evenwichtige verdeling

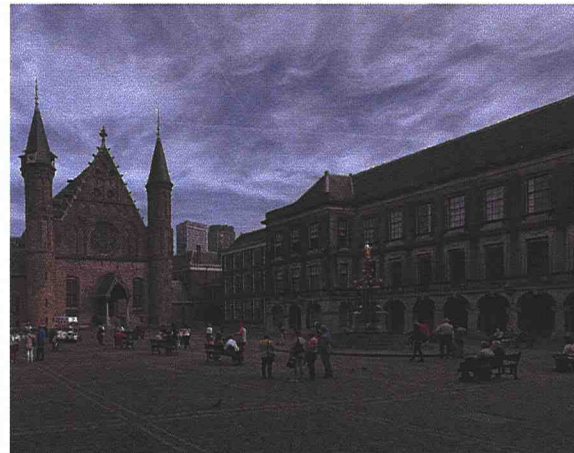
Door meerdere bureaus met passende expertises te laten werken aan het ontwerp, kan, binnen het kader van de beperkte tijd, tot passende planvorming worden gekomen.

VOORMALIG MINISTERIE VAN JUSTITIE (J)

VOORMALIG MINISTERIE VAN KOLONIEN (K)

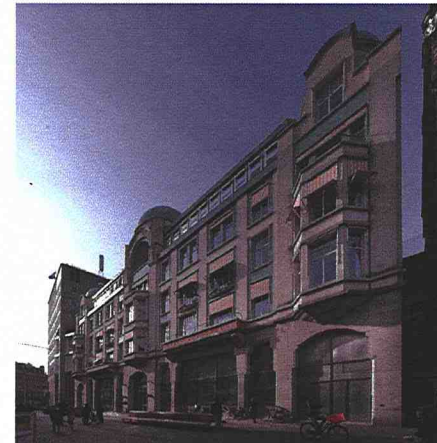
NIEUW STADHOUDERLIJK KWARTIER (A)

UITBREIDING (N)

UITBREIDING KOLONIEN (C), GOUDSMIDS KEURHUIS EN SCHEPELHUIS (B)

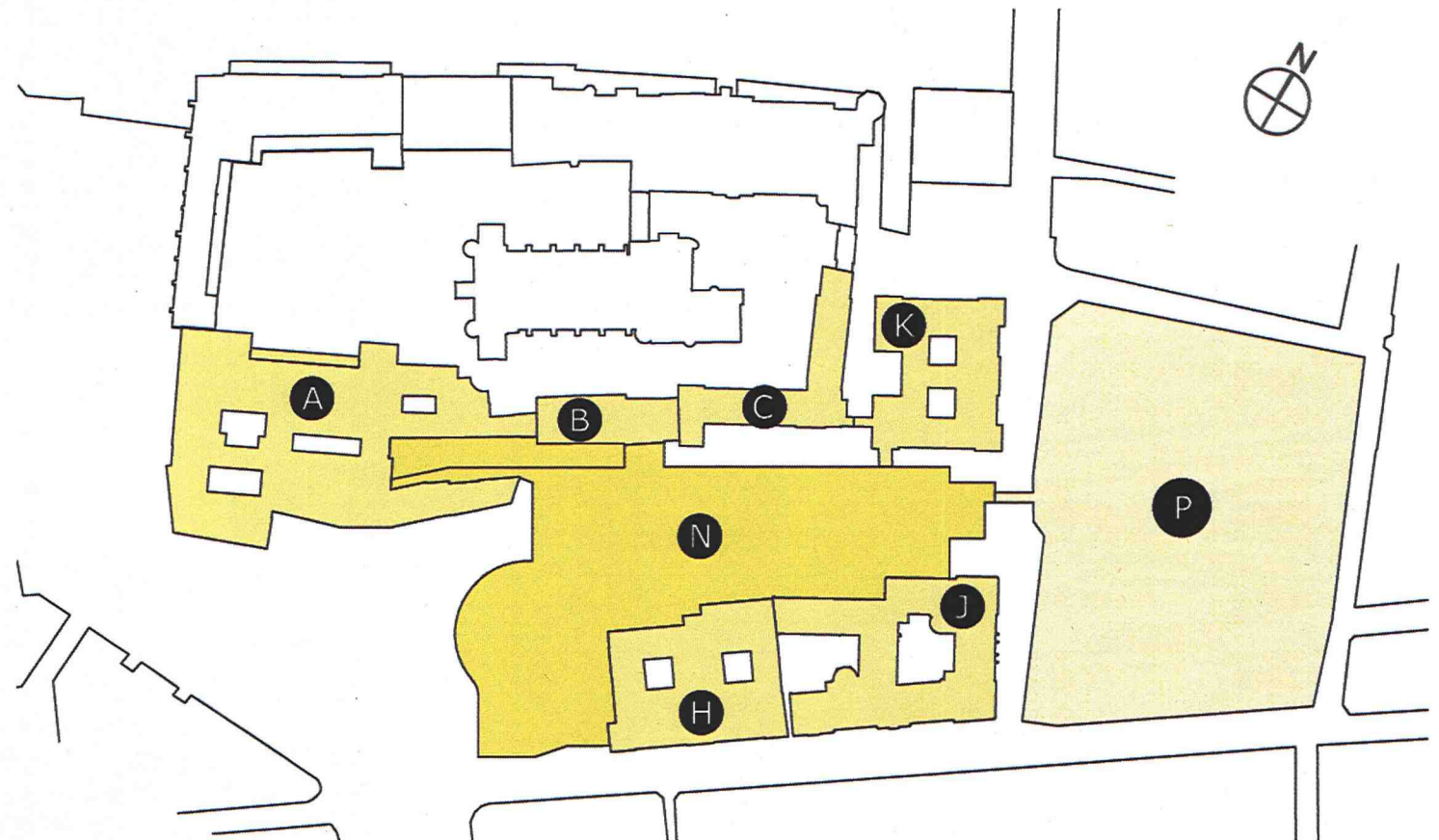

VOORMALIG HOTEL CENTRAL (H)

DE TWEEDE KAMER
EEN VEELHEID AAN TYPE GEBOUWEN MET VERSCHILLENDE
ARCHITECTUURSTIJLEN EN LEEFTIJDEN

Architectenkeuze

Gebouw N ind. Voorzitterskwartier A	Pi de Bruijn (de Architecten Cie)
Gebouw H	Eric van Noord (de Architecten Cie) en Camiel Berns (Berns Architectuur)
Gebouw J	Gijsbert van Hoogevest (Van Hoogevest Architecten)
Gebouw K + C	Sander Nelissen (Wessel de Jonge Architecten)
Gebouw A + B	Janneke Bierman (Bierman Henket Architecten)
Parkeergarage	Arcadis Architecten

Architekten Cie (N+H)

Op deze pagina staan referentiebeelden waarvan het auteursrecht bij de architect(en) ligt. Om deze reden is de pagina gelakt.

ARCHITECT

Pi de Bruijn i.s.m. Eric van Noord

EXPERTISE

Architectuur, Stedenbouw

VESTIGING

Amsterdam

Berns Architectuur (H)

ARCHITECT
Camiel Berns

EXPERTISE
Architectuur, restauratie

VESTIGING
Den Haag

Op deze pagina staan referentiebeelden waarvan het auteursrecht bij de architect(en) ligt. Om deze reden is de pagina gelakt.

Op deze pagina staan referentiebeelden waarvan het auteursrecht bij de architect(en) ligt. Om deze reden is de pagina gelakt.

Van Hoogevest Architecten (J)

ARCHITECT
Gijsbert van Hoogevest

EXPERTISE
Architectuur, restauratie

VESTIGING
Amersfoort

Bierman Henket (A+B)

ARCHITECT
Janneke Bierman

EXPERTISE
Architectuur, Interieur, restauratie

VESTIGING
Esch

Op deze pagina staan referentiebeelden waarvan het auteursrecht bij de architect(en) ligt. Om deze reden is de pagina gelakt.

Op deze pagina staan referentiebeelden waarvan het auteursrecht bij de architect(en) ligt. Om deze reden is de pagina gelakt.

ARCHITECT

Sander Nelissen

EXPERTISE

Architectuur, restauratie

VESTIGING

Rotterdam

Arcadis Architecten (P)

ARCHITECT

Rosemarie van Leengoed

EXPERTISE

Architectuur, infrastructuur, techniek

VESTIGING

Rotterdam

Op deze pagina staan referentiebeelden waarvan het auteursrecht bij de architect(en) ligt. Om deze reden is de pagina gelakt.

Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk

Kenmerk
896894

Uw kenmerk

Datum 3 september 2019
Betreft Voortgang Renovatie Binnenhof

In mijn brief van 1 juli 2019 heb ik zoals toegezegd een aantal zaken in gang gezet ten behoeve van een voorspoedige uitvoering van het project Renovatie Binnenhof (Kamerstuk 34 293, nr. 81). Zo heb ik aanpassingen in de governance doorgevoerd en geef ik invulling aan het principe 'openbaar tenzij'. Daarnaast zijn er gedurende de zomerperiode gesprekken gevoerd met architectenbureau OMA en Pi de Bruijn / Architecten Cie. Hieronder ga ik nader in op de uitkomsten van deze gesprekken.

Beëindiging overeenkomst OMA

In mijn brief van 1 juli 2019 meldde ik u dat er intensieve gesprekken plaatsvonden met OMA om te bezien of er bij aanpassing van de overeenkomst – mits tegen redelijke voorwaarden – verder gebruik kan worden gemaakt van bruikbare delen van het Voorontwerp van OMA (Kamerstuk 34 293, nr. 81). In mijn brief aan het presidium van 21 mei 2019 (Kamerstuk 34 293, nr. 78) heb ik u reeds bericht dat ik op grond van overleg met de Landsadvocaat, heb geconcludeerd dat het de voorkeur geniet om bij een eventuele aanpassing van de overeenkomst met OMA tot een minnelijke oplossing te komen. Voor een succesvol project is het - naast dat er inhoudelijk goed werk wordt geleverd - van groot belang dat opdrachtgever, gebruiker en opdrachtnemer met elkaar werken in een sfeer van vertrouwen en samenwerking. Na diverse debatten met uw Kamer en gesprekken met de gebruiker heb ik geconstateerd dat er sprake is van onvoldoende vertrouwen in de samenwerking. Daarom ben ik in gesprek gegaan met OMA en kan ik u nu berichten dat ik op 2 september 2019 met OMA overeenstemming heb bereikt de overeenkomst te beëindigen en de voorwaarden waaronder.

Aan het beëindigen van het contract met OMA zijn kosten verbonden. Voor geleverd werk waaronder het Voorontwerp en het intellectueel eigendom, en daarnaast voor het missen van toekomstige inkomsten door OMA vanwege beëindiging van het contract op dit moment, is een bedrag van €2,7 miljoen vergoeding overeengekomen. De Landsadvocaat onderschrijft dat dit een gepast bedrag is gezien de contractuele situatie.

Datum
1 september 2019

Kenmerk

Samenwerking Pi de Bruijn / Architecten Cie.

In mijn brief van 21 mei 2019 deelde ik u mede dat Pi de Bruijn mijn aanbod om ontwerpwerkzaamheden te gaan verrichten bij het renovatieproject in beraad had (Kamerstuk 34 293, nr. 78). Op 28 augustus 2019 heb ik met Pi de Bruijn en Architecten Cie. een hoofdlijnenovereenkomst gesloten. Deze overeenkomst moet nog in een formele opdracht worden omgezet. Voor gebouwdeel N (Nieuwbouw) ben ik voornemens een opdracht aan Pi de Bruijn / Architecten Cie. te verlenen. Voor gebouwdeel H (Hotel) heb ik in overleg met Pi de Bruijn besloten twee architecten aan te stellen, te weten een architect van Architecten Cie. en een restauratiearchitect voor dit art-decogebouw. De hoofdlijnenovereenkomst stuur ik u als bijlage bij deze brief. Op de formele opdracht die volgt uit de hoofdlijnenovereenkomst ga ik in de komende voortgangsrapportage nader in.

Conform de motie van het lid Middendorp c.s. (Kamerstuk 34 293, nr. 65), zal ik opdrachten voor nieuw aan te stellen architecten pas na instemming van de gebruiker definitief maken en zal ik de Tweede Kamer informeren als de contracten getekend zijn. In de contracten zal aandacht zijn voor de samenwerking tussen alle betrokken partijen. Voor de te verstrekken opdrachten aan de architecten geldt als uitgangspunt sober en doelmatig en wordt er gebruik gemaakt van het reeds aanwezige materiaal dat voldoet.

Deze brief zend ik in afschrift aan de Eerste Kamer en Raad van State.

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. R.W. Knops

Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Aan de voorzitter van Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20019
2500 EA Den Haag

Rijksvastgoedbedrijf
Directie Transacties en
Projecten

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 16700
2500 BS Den Haag
Nederland

www.rijksvastgoedbedrijf.nl

Ons kenmerk
1020244839

Datum 8 november 2019
Betreft Voortgang renovatie Binnenhof

Onder verwijzing naar de moties Beckerman (Kamerstuk 34293, nr. 62), Middendorp (Kamerstuk 34293, nr. 65) en Van Eijs (Kamerstuk 34293, nr. 69) deel ik u mede dat het Presidium als vertegenwoordiger van de gebruiker Tweede Kamer zich kan vinden in de voordracht van de volgende architecten: WDJArchitecten, BiermanHenket, Van Hoogevest Architecten, BERNS architectuur, Arcadis architecten en Pi de Bruijn/de Architecten Cie. Deze zes architecten zullen gezamenlijk het Voorontwerp voor de Tweede Kamer afronden.

Dinsdag 5 november jl. zijn de werkzaamheden van Pi de Bruijn/de Architecten Cie. contractueel vastgelegd. De gesprekken over de contracten met de overige architecten vinden momenteel plaats en de verwachting is dat de contracten nog voor het einde van dit jaar zullen worden ondertekend.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. R.W. Knops